

'Te dichte plaatsing bij huizen recept voor ramp'

Bewoners hoorndol gedraaid door windturbines

Door **EDWIN TIMMER**
20 jan. 2021

Hoofdpijn, trillingen en slapeloosheid. Tientallen inwoners van het Groningse dorp Meeden klopten afgelopen weken met hun klachten aan bij de Dorpsraadcoöperatie Meeden. Niemand weet zeker wat de oorzaak is, maar angstig kijken de Noorderlingen op naar de 35 hoge windturbines die hen sinds kort omringen. Zevenentwintig aan de noordkant van het dorp, op duizend meter afstand van de huizen. En acht molens aan de zuidkant.

„Zelfs inwoners die tegenstanders van het windpark altijd hebben uitgelachen, komen nu ongerust op me af”, vertelt Johan Mulder van de dorpsraad. „Verdikkeme, ik heb er toch last van”, zeggen ze dan. Sommigen stellen dat er minder vogels zijn, maar de meesten klagen over slaapverstoring. Ik weet niet goed wat we hiertegen kunnen doen, maar we bundelen tenminste de gezondheidsproblemen. Dat die turbines bulderen, dat kan ik wel bevestigen ja.”

Verband tussen medische klachten en windturbines

Een geval van windmolen-aanstelleritis? Dat is te makkelijk, aldus medici. Klinisch-fysicus en audioloog Jan de Laat van het Leids Universitair Medisch Centrum legt de laatste hand aan een studie naar een kleine duizend, veelal buitenlandse, wetenschappelijke artikelen. Allemaal over het verband tussen medische klachten en windturbines. Hij tracht zijn conclusie neutraal te formuleren. Maar dat het fout gaat in Nederland, staat volgens hem als een paal boven water.

Er één ding wenst De Laat te benadrukken, voor hij uitleg geeft over wat hij als rode draad aantreft in de waaier aan wetenschappelijk onderzoek: „Ik ben een groot voorstander van klimaatbeleid. We doen er goed aan om het gebruik van fossiele brandstoffen achter ons te laten. En er zijn ook genoeg nieuwe technieken beschikbaar.” Kortom: zijn waarschuwing mag niet worden weggezet als praat van een klimaatontkenner.

'Geluidsnorm moet worden aangescherpt'

De Laat: „Als je windenergie wilt gebruiken, is het verstandig om windparken zoveel mogelijk op zee aan te leggen. Op land is er mogelijk plaats langs snelwegen of grote rivieren. Maar we moeten veel voorzichtiger zijn met de plaatsing van windturbines nabij bebouwing. De huidige maximale geluidsnorm van 42-47 decibel op gevels van huizen is te hoog. Uit de literatuur blijkt dat die blootstelling onmiskenbaar leidt tot gezondheidsklachten bij een deel van de bevolking. Alleen als we die geluidsnorm aanscherpen tot 35 decibel, is dat te voorkomen.”

Nederlandse collega's deden nog weinig onderzoek naar medische effecten van windturbines, stelt De Laat. „Als audioloog concentreren we ons vooral op doofheid en slechthorendheid. Windparken hebben een totaal ander effect.” In zijn studie, die hij aan een wetenschappelijk tijdschrift heeft aangeboden, somt hij de meest voorkomende effecten op van windturbines:

slapeloosheid en concentratieverlies. En als gevolg daarvan: hoofdpijn, vermoeidheid, stress en zelfs depressiviteit.

Infrasone en laagfrequente geluid

Emeritus hoogleraar KNO-heelkunde Louw Feenstra valt hem bij. Ook hij werkte talloze buitenlandse studies door. En het bijzondere: het grootste risico zit mogelijk niet in het geluid dat je hoort – het gezwiep van wieken – maar in het infrasone en laagfrequente geluid. „Die zeer lage geluidsgolven hoor je misschien niet, maar neem je wel waar. Vergelijk het met UV-licht. Je ziet het niet, maar je wordt er wel bruin van.”

Lage geluidsgolven reiken over lange afstanden. „In tegenstelling tot korte golven gaan ze overal doorheen. Er valt niet tegen te isoleren. In het slakkenhuis waar gehoor- en evenwichtssysteem verbonden zijn, worden ze opgemerkt door zintuigcellen die geluids- en infrasone golven doorseinen naar de hersenen. Die kunnen een sensatie geven van zeeziekte. Langdurige blootstelling zorgt voor stress en het gevoel dat je moet vluchten”, zegt Feenstra.

Dat zelfs mollen verdwenen uit de tuin nabij een windpark in Piershil, verbaast de emeritus hoogleraar niet. „Dieren kunnen uitermate gevoelig zijn voor dergelijke geluidsgolven.” Zijn conclusie is dezelfde als die van zijn Leidse collega: het roer moet om bij de aanleg van windparken in Nederland. Nu het nog kan. Of je nu uitgaat van hoorbaar laagfrequent of niet hoorbare drukgolven: de nieuwe regering zal de minimale afstand tussen windturbines en bebouwing moeten uitbreiden.

'Medische kennis te lang genegeerd'

„Het is de hoogste tijd dat bestuurders en rechters deze medische kennis serieus nemen”, zegt Nico Broekema van het Democratisch Energie Initiatief (DEI). „Tot nu toe wordt het volkomen genegeerd.” Daarom schreef ook het DEI een rapport met als titel 'Voorkom het windturbinesyndroom'. Zowel De Laat als Feenstra fungeerde als adviseur. „Wij willen dat de medische risico's van windturbines als serieus feitenmateriaal worden geaccepteerd bij rechtszaken.”

Volgens Broekema trekken omwonenden tijdens juridische procedures tegen windparken constant aan het kortste eind. „Bij de Raad van State krijgt men bijna nooit gelijk. Ook medische argumenten worden verworpen. Het is een euvel van het bestuursrecht: de bescherming dient de overheid, niet de burger. Ik hoop echt dat de toeslagenaffaire rechters ook in dit dossier wakker schudt: is dit wel de verstandige koers? Anders verwacht ik straks forse schadeclaims door gedupeerde burgers.”